

El Diacrític | | Actualitzat el 29/11/2024 a les 14:16

?Destrucció i esperança: un any de guerra a Beirut

Una osonenca resident a Beirut relata com va viure l'inici dels atacs d'Israel al Líban abans de ser evacuada per l'ambaixada espanyola | Núria Roma fa dilluns dia 2 a les 19h una xerrada a Can Costa i Font de Taradell sobre «Líban, guerra, resiliència i els drets de les dones»

Grafit a Bujr el Barajneh, un camp de refugiats palestins al sud de Beirut. L'escrit es pot traduir com «Recupera't aviat Beirut, una expressió que s'ha fet servir sovint durant la guerra | Núria Roma

Recordo l'octubre de l'any passat amb molta incertesa. Jo visc a Beirut, la capital del Líban, i la por a una nova guerra es percebia en l'ambient; semblava que vivíem amb la respiració continguda. Els carrers eren plens de manifestacions en suport a Gaza, i la gent estava angoixada per com es podia desenvolupar el conflicte. La tensió es palpava en l'ambient, i des d'aquell moment aquesta sensació ha estat constant.

Fa més d'un any, el 7 d'octubre de 2023, començava la guerra a Gaza. En aquell moment, ningú podia imaginar tot el que acabaria passant. Segurament, ningú es pensava que la comunitat internacional seria capaç de permetre que, en ple segle XXI, estiguéssim davant d'un genocidi sense precedents. Però potser el que ningú creia és que diàriament presenciariem com el govern d'Israel, que s'ha cregut intocable - i fins ara s'ha demostrat que ho és-, vulneraria el dret internacional de manera sistemàtica i impune.

El 8 d'octubre de 2023, Hezbollah, la milícia xiïta libanesa, va llançar els primers coets cap al nord d'Israel com a senyal de suport al poble palestí a Gaza. Així començava l'encreuament de foc entre Israel i Hezbollah, i un conflicte que s'ha acabat estenent a la resta del país. La vida al Líban començava a ser cada vegada més tensa. Un país on només faltava sumar-hi una altra guerra, un altre problema per una població que ja porta massa temps vivint en incertesa constant. Malgrat tot, el poble libanès, que sempre ha demostrat ser capaç de mirar endavant, està cansat.

Durant aquest any, ha set un constant de seguir les notícies, veure què passava a Gaza, a Cisjordània, al sud del Líban i esperar que la comunitat internacional fes alguna cosa per aturar aquesta barbàrie que fa temps que ja no tinc paraules per qualificar. Un drama que fa adonar-se que hi ha carta blanca per a certs actes provinents de certs països, i que hi ha vides que valen més que d'altres.

Tot i la incertesa, a Beirut la vida ha anat continuant amb certa normalitat, fins a l'estiu de 2024, quan aquesta falsa sensació de que tot estava bé va desaparèixer. La por que hi pogués haver un atac a Beirut va créixer, i això va fer que molta gent - aquella que per les seves circumstàncies podia i volia - marxés del país. Malgrat això, aquesta opció no era la realitat de tothom, ni tan sols la voluntat de tothom.

De fet, encara que des de fora sembli fàcil dir que, en cas de guerra, marxariem, la realitat és molt més complexa. No sempre és possible abandonar casa teva i deixar enrere tot el que coneixes. A més, una altra realitat que hi ha al Líban és que la facilitat de viatjar que tenim nosaltres, no la tenen ells. A vegades, en una família no tots tenen passaport, i no és fàcil que el puguin renovar. Llavors, un altre element entra en joc, deixar enrere la família. Prendre certes decisions en moments com aquets és immensament difícil, i sovint, des de posicions privilegiades, emetem judicis que mai faríem si ens trobéssim a l'altra banda.

El 30 de juliol, després que l'aeroport fos testimoni d'un fet inusual al país - més persones sortint que entrant-, els míssils israelians impactaven al barri de Dahyeh, als suburbis del sud de Beirut, matant un dels comandants de Hezbollah. Aquella mateixa nit, Israel també assassinava a Ismail Haniyeh, líder polític de Hamas, a Iran. A partir d'aquell moment, la possibilitat d'una guerra regional va augmentar i la població libanesa va tornar a contenir la respiració.

Durant uns dies, els avions de guerra sobrevolaven l'espai aeri libanès, trencant la barrera del so i atemorint la població. Aquest fet es va convertir en rutina. Tot i això, després d'uns dies, la tensió va començar a relaxar-se una mica, i la vida semblava continuar, malgrat l'amenaça imminent.

Beirut, la nit que Israel va anunciar que entraven per terra al sud del Líban. Roma era a casa d'uns amics, molt espantada, i malgrat les notícies alarmants, allà on eren semblava una nit qualsevol Foto: Núria Roma

Recordo quan, al setembre, els avions de guerra israelians seguien creuant el cel de Beirut trencant la barrera del so provocant fortes explosions. Un d'aquells dies estava a casa, i vaig

sentir un soroll estrany al cel. Quan vaig mirar per la finestra vaig veure unes línies blanques que no em semblaven normals. No va passar res, així que vaig marxar. Quan vaig arribar al bar on vaig a aprendre àrab, es va sentir una explosió molt forta, i no sabia què fer. Em vaig quedar quieta, mirant a un costat i a l'altre. Aquesta explosió va anar seguida per una altra. Quan els meus companys em van explicar que les explosions no eren bombes, sinó els avions de guerra atemorint novament la població, encara tremolava. Una part de mi volia tranquil·litzar-se, fer com si no passés res, però l'Ahmad crec que ho va descriure molt bé: «S'encarreguen que mai et sentis segur, que et pensis que et pot passar alguna cosa en qualsevol moment.» I de fet, crec que des d'aquell moment, sense haver-ho entès bé, això és el que vaig començar a notar.

El 17 de setembre, quan els carrers de la ciutat estaven plens, explotaven simultàniament els busques utilitzats pels membres de Hezbollah. Jo estava asseguda a un bar del barri d'Ashrafieh amb la meva amiga Francesca. Aquella tarda vam rebre més missatges al mòbil del que era habitual, però al principi no en vam fer cas. Fins que va ser ella qui em va dir: «Mira les notícies». No podia creure el que estava llegint. De cop, semblava que la realitat superava la ficció, i no sabia com processar la informació. Aparells electrònics estaven explotant de sobte, i ningú sabia què estava passant. La por i la psicosi creixien al pensar que res era segur. Avui se sap que aquest atac va ser autoritzat per Netanyahu, i òbviament no es pot qualificar d'altra manera que no sigui un atac terrorista. Però malgrat que ja han passat dos mesos des d'aquell dia, i veient clarament que el que havia passat era un atac terrorista, la comunitat internacional ha seguit comprant el discurs d'un líder polític que al·lega lluitar contra el terrorisme, quan de fet, ell aplica terrorisme. Però suposo que, igual que hi ha vides que valen més que d'altres, també hi ha actes que depenen de qui els perpetri per ser qualificats d'una manera o d'una altra.

A partir d'aquell moment, em costa recordar què va passar, en quin moment tot es va descontrolar de tal manera que vaig perdre la noció d'espai i temps... Però sí recordo que, si abans el meu mòbil ja estava ple de missatges amb la pregunta «Estàs be? Ho has sentit?», a partir d'aquell dia es van multiplicar. Les trucades després de sentir una explosió i els missatges demanant si estava a casa o que no em mogués del barri van començar a ser rutinàries. Beirut, com qualsevol altra ciutat, està dividida per barris, la diferència és que al Líban hi conviuen 18 confessions religioses. Això fa que els barris hi hagi un distintiu religiós. Ashrafieh és el barri on visc i on resideix gran part de la població internacional que treballa a Beirut. És una zona cristiana i, per antecedents de les guerres amb Israel, al no ser un territori vinculat a Hezbollah, és una zona que és difícil que sigui atacada.

Des de principis de setembre, la ciutat ja em semblava diferent. Beirut és una ciutat que mai dorm. Els carrers sempre estan plens de gent, el trànsit és part del paisatge, i el soroll dels clàxons és la banda sonora. Però als inicis de setembre, em semblava que aquesta descripció ja no era acurada, que malgrat ser certa, ja no era tan intensa com abans, i que perdia força. Després de les explosions dels busques i walkie-talkies, després de l'atac a Dahyeh durant la mateixa setmana, Beirut va passar a ser una ciutat buida, on la banda sonora ja no eren els cotxes, sinó un dron israelià que sobrevolava la ciutat vint-i-quatre hores, tornant boja a la població. Des de l'assassinat de Nashrallah, líder de Hezbollah, al dron se li sumaven els sons de les bombes, cada cop més repetitius, convertint les nits en un autèntic malson.

Jo només vaig viure aquest malson durant tres setmanes, i per molt que vulgui trobar adjectius per descriure el que vaig sentir i vaig pensar, no sóc capaç. El que sí que puc dir, però, és que ho vaig viure des d'una posició privilegiada. Privilegiada per la zona on visc i pel meu passaport. Privilegiada pel meu passaport, perquè, tot i que el Líban és el meu país d'acollida, és casa meva, és on he trobat gent que s'ha convertit en família, segueixo tenint un passaport que em permet sortir del país amb total facilitat. Per tant, aquests dos factors, malgrat no van impedir que passés l'estrès, la por, la incertesa que encara ressonen dins meu, sí que van fer que la meva situació fos molt millor que la de molts altres, i per tant, que la meva realitat no sigui la que viuen la gran majoria de libanesos.

El Líban sempre m'ha semblat un lloc intens, per la manera de viure, pels imprevistos del dia a

dia, fins i tot per la forma com la gent interactua, sempre disposada a donar-te tot el que té. Però aquesta intensitat va ser totalment diferent les últimes setmanes. El soroll del dron, de les bombes, saber que hi havia gent que ho havia perdut tot, saber que un milió i mig de persones havien hagut de fugir forçosament de casa seva sense saber on refugiar-se, i les xifres de morts, que ja han superat els tres mil, van crear-me un impacte molt més gran del que puc expressar.

Crec que, a dia d'avui, les meves emocions respecte al que està passant al Líban, a Gaza, però també sense oblidar Cisjordània i Síria, encara són difícils de definir. El que vaig sentir durant aquells dies, i de fet encara sento, passa des de la por, la tristesa, fins a la ràbia. Potser va ser, precisament, en aquest mar de sentiments on una frase em va venir a la memòria i em va colpir profundament.

L'octubre de 2023, quan tot començava i la tensió i el nerviosisme eren efervescents, vaig presenciar una conversa que, tot i no participar-hi, em va deixar una empremta. L'Stephanie, la meva manager libanesa en l'ONG on treballava, parlant sobre què significava viure al Líban i el fet que la guerra es pogués estendre per tot el país, va dir amb contundència: «La nostra vida no és una aventura, no és una pel·lícula. Aquesta és la nostra realitat, el nostre dia a dia: esperar què passarà i esperar una altra guerra.» L'Stephanie segurament estava expressant la frustració, i el cansament de pensar que aquesta és una guerra més a la llista de les que ja ha viscut el país.

Aquelles paraules em van impactar profundament, potser perquè són una dura veritat. Però també perquè amagaven una declaració colpidora: la vida de l'Stephanie, la vida dels libanesos, dels palestins, té el mateix valor, mereix la mateixa tranquil·litat i el mateix respecte que la vida dels occidentals. I suposo que és aquí on es va generar la meva ràbia, i es va fer més present quan els meus ulls van ser testimonis d'aquesta realitat que manifestava l'Stephanie.

Recordo el dia que les ambaixades europees van començar a dir que treien els seus nacionals. No puc negar que una part de mi va respirar alleujada. Malgrat feia dies que havia pogut comprar un bitllet per tornar, havia estat una tasca difícil, tan difícil que qui em va acabar evacuant, va ser l'ambaixada. Però, per altra banda, el sentiment de culpa de saber que tinc una posició privilegiada i que puc marxar, la sensació de pensar que les ambaixades treuen els seus nacionals, perquè això vol dir que el conflicte s'intensifica, i per tant, novament les vides valen diferent segons a quin costat de la Mediterrània hagi nascut, i la ràbia de pensar que som còmplices d'un sistema que aplica dobles vares de mesurar, també pesava molt. I segueix pesant.

A vegades penso que quan veiem per les notícies el que passa a Gaza o el Líban, ens sembla fictici, com si fos una pel·lícula. A vegades fins i tot diem que no volem mirar-ho perquè les imatges són molt colpidores o ens fan mal. Però aquestes imatges que nosaltres tenim la llibertat de mirar o no, són la realitat de milers de persones. Persones com tu, com jo, que només volen una vida normal, una vida on puguin gaudir dels drets més bàsics: dret a la vida, dret a l'habitatge, dret al menjar, dret a la seguretat, dret a l'educació, a la salut, i un llarg etcètera de drets que nosaltres ni tan sols ens plantejem que una guerra ens els pugui prendre.

Al Líban, degut a les guerres del passat, l'explosió del port de Beirut, la gran quantitat de refugiats que acull el país, la inacabable crisi econòmica i financera, les dificultats polítiques i socials per escollir un president és un lloc on les dificultats han esdevingut una quotidianitat. Malgrat això, la seva gent sempre està disposada a continuar. És un país on la paraula resiliència pren tot el sentit del món, i potser és el que fa el Líban més especial: que, malgrat tot, sempre hi ha un bri d'esperança.